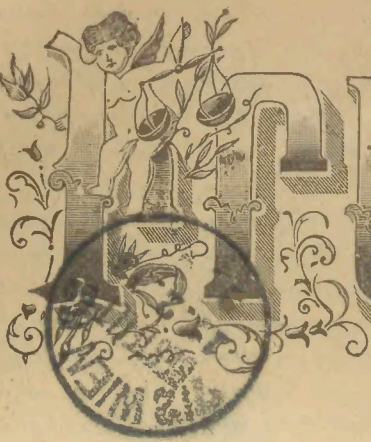

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊԱՅՄԱՆՔ
Տարեկան . . 12 Ձր.
Վեցամսեայ . . 6 "

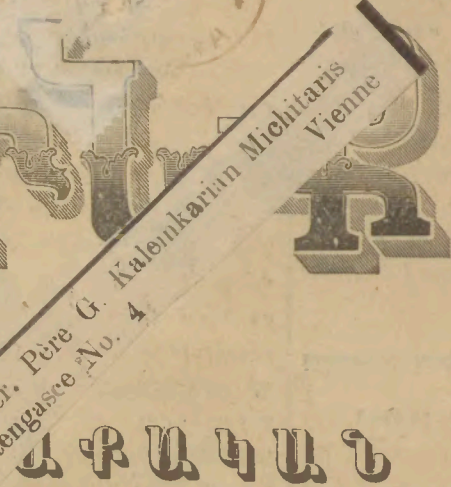
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ
Երկու քիւ մեկ ծրարով
Տարեկան . . 14 Ձր.
Վեցամսեայ . . 7 "

ԱՄԵՐԻԿԱ
Տարեկան 2,60 Տօլար
Վեցամսեայ 1,50 "
Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա

Հ Ա Ս Ց Ե
Rédaction du journal
„Ipravounk“
VARNA (Bulgarie)

Редакция
на вѣстникъ
„Иравункъ“
ВАРНА (България)

Ծրանշյան տոհմ
20 ամսեայ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

Գրութիւնք ևս
չեն տրուիր

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Թ Ի Ա Պ Ա Ր Տ Ի

Ա. հատորը. իսկ Բ. հատորին՝ որ առաջինին գրեթէ կրկին մեծորոշնը կոշտեայ, 200 երեսն առնելու տպագրուած է.

ԵՐԿՈՒ ՀԱՏՈՐԻՆ ԳԻՆԸ 2 ՁԻՐԱՆՔ

Բ. հատորին յրանալին վերջ գիւնը պիտի առնենք. քայց որով որ կանոնիւ եւ ածան ստանալ կոշտեայ, այժմէն 2 ֆրանք մեզ դրկելու են, իսկ առաջ ըլլալով քէ Առաջին հատորը աւելի չապէս կատարան եւ իւր ալ ոչ այնքան ոչ:

10 օրինակի դրամ դրկողը 11 օրինակ կատարան:

ՎԵՐՋԻՆ ԶԵԿՈՅՑ

Մեր այն կարգ լնր քա-
ժանդակները՝ որով քիւրքիս տն-
քէնին ձաւորորոշեան միջոցին եւ
նամակներով խոստացած էին միւ-
լեւ տարեգոյնի իրենց պարտքը
ԱՆՊԱՏՃԱՌ. ՂԵԿԵԼ, քոյ հա-
ձին գոնէ այս Յունուար աւելի
յրանալէ առաջ խոստանալին կա-
տարել: Հակառակ պարագային
զանոնք մեզ խաբողներ պիտի
նկատենք եւ ինչ դիրքի տէր ալ
եղած ըլլան, փետրուարի մեր ա-
ռաջին քիւրքուին մէջ զիրենք յա-
կանէ անոնանէ պիտի նշանակենք:
Այսպիսիները միանգամ ընդ միշտ
համոզուելու են քէ՝ քերքիս ա-
մենօրեայ ծախքը միմիայն քաժ-
նեցիկներովը կը գոցուի. իսկ
քերքը ստանալ ոչ չլծարելը ոչ-
դակի անոր գոյնքեան դէմ դաշել է.
մենք չը պիտի ներենք այդ կերպ
վարդողներուն:

ԴԵՂԻՆ ԳԻՐԲԸ

Իրաւունք ծանոց արդէն թէ ֆրան-
սական կառավարութիւնը Մակեդո-
նիոյ խնդրին վրայ դիւանագիտական
Դեղին Գիրք մը հրատարակած էր.
այս հրատարակութեան առթիւ, Թան
կըսէ. «Դեղին Գիրքը երկու բան ցոյց
կուտայ. նախ տարիէ մը ի վեր Մակե-
դոնիոյ մէջ կացութեան ծանրութիւ-
նը. այս մասին տարակոյսի մէջ էինք,
բայց չէինք գիտեր թէ գործերը ինչ
վիճակի մէջ էին. ու եթէ արագ ու
վճռական միջոցներ ձեռք չառնուին,

կոյիւրիւնէ ճակատագրական սաստկու-
թիւն մը պիտի առնէր: Նաեւ Դեղին
Գիրքը կապացուցանէ թէ, Ֆրանսա
Մակեդոնական խնդրոյ մասին օր մը
իսկ անտարբեր չգտնուեցաւ. այլ,
ընդհակառակը, սկիզբէն իսկ ազդու
միջամտութեան մը նախաձեռնութիւնը
ունեցաւ, վերջին գարնան խաղաղու-
թեան նպատակով, ամռան բովանդակ
տեւողութեանը միջոցին իր գործու-
նէութիւնը կանգուն պահեց, Պուլ-
կարիան համոզեց, Թուրքիան կարգի
բերաւ ու երեւան հանեց Դրան ըն-
ծայած սուտ բարենորոգութիւնները:
Վերջապէս Ֆրանսա հարկադրեց Ռու-
սիան ու Աւստրիան որ համաձայնին
մեզի հետ հասարակաց ծրագրի մը հա-
մաձայն խնդիրը լուծուի համար»:

Դեղին Գիրքը նախ ցոյց կուտայ
թէ ինչպէս, վերջին գարնան, մէկ
կողմէ պուլկարներու գերագրգռու-
թիւնը ու միւս կողմէ Թուրքիոյ ձեռք
առած զսպողական միջոցները շփո-
թութեանց սկզբնաւորութիւն մը գո-
շակել կուտային. փետրուարին, Պուլ-
սոյ, Վիեննայի ու Բեռլինի պարզ
Ֆրանսական դեսպանները մօտալուտ
վտանգը կը մատնանէին. այն ատեն
Մարտ 13ին, Ֆրանսայի արտաքին
նախարարը նախաձեռնարկ կը ըլլայ
Ռուսիոյ առաջարկելու որ, թէ Պուլի-
սա թէ Սօֆիա, համեմատութեամբ
ազդուապէս միջամտեն. Մարտ 27ին,
Ռուսիա կը պատասխանէ թէ Ֆրան-
սայի հետ համեմատելի պիտի աշխատի:
Սակայն, Մակեդոնիոյ մէջ շփոթու-
թիւնները իրենց ընթացքը կը շարու-
նակեն. Ապրիլին, Բարիքի թուրք
դեսպանը պուլկար զօմիքներու ա-
րարքները մատնանել կընէ. Ֆրանսա
կը պատասխանէ թէ՝ եթէ Թուրքիա
լաւ կառավարել պիտեայ, իր հպա-
տակները չեն ապստամբիր. Յուլիսին
Պուլսոյ ֆրանսական դեսպանատան
խորհրդականը կը գրէ թէ Մակեդոնիոյ
մէջ հարստահարութիւնները հետզհետէ

կաւենան ու Մակեդոնիան բարե-
կարգելու պաշտօնով կազմուած թուրք
յանձնախումբը Պետութիւնները խա-
բելու համար միայն գոյ-ւթիւն ունի:
Օգոստոսին, մակեդոնական համաժո-
ղովոյն մէջ Սարաֆովի գօմիթէն ու
Միխայէլովսքիի գօմիթէն կը գծուի,
ու ապստամբութիւնը կը յետաձգուի.
Հոկտեմբեր 14ին, Մ. Տէլքասէ իր
Պուլսոյ դեսպանը կը հրաւիրէ որ Դրան
շատ աւելի ազդու գիտնանք ընէ,
Մակեդոնիոյ վիճակին վրայ. Հոկ-
տեմբեր 20ին Անգլիոյ դեսպանը Ֆրան-
սայի նախարարին կը ներկայացնէ
Անգլիոյ կողմէ Թուրքիոյ եղած պա-
տասխան մը, պուլկար գօմիթէններու
գործունէութեանը վրայ. Անգլիա այդ
զեկուցումով կը խոստանար եւրոպա-
կան համաձայնութեամբ մը Պուլկա-
րիոյ վրայ ճնշում բանեցնել, որպէսզի
գօմիթէններու գործունէութիւնը սան-
ձուէր. Մ. Տէլքասէ կը պատասխանէ
թէ Ֆրանսա արդէն մէկէ աւելի ան-
գամ Պուլկարիոյ ուղղորդութիւնը այս
առթիւ հրաւիրած է, ու նաեւ նոր
գիտնում մը ընելու ալ Ֆրանսա պատ-
րաստ է. միայն թէ Մ. Տէլքասէ ոչ
նաեւ անհրաժեշտ կը համարի Դրան
մօտ հաւաքական գործունէութիւն մը
ալ, որպէս զի Թուրքիա մակեդոնացի
ժողովուրդներու հետ աւելի արդարու-
թեամբ վարուի: Նոյն ոգով Մ. Տէլ-
քասէ Միւնիխ պէյի ալ կը պատաս-
խանէ: Մէկ խօսքով, մինչ Անգլիա
հակամէտ է աւելի բոլոր յանցանքը
պուլկար «խռովարարներու» վրայ
բռնաւորել, Ֆրանսա ընդհակառակը
կացութեան իբր միակ դարման, Մա-
կեդոնիոյ համար վարչային անմիջա-
կան բարեկարգութեան մը անհրաժեշտ
պէտքը կը ջատագովէ:

Հոկտեմբեր 28ին Սէլանիկի ֆրան-
սական հիւպատոսը կը գրէ թէ խառ-
նակութիւնները ու թրքական կեղե-
քումները հետզհետէ կաւենան. այն
ատեն նախարար Տէլքասէն չվարանի
նախաձեռնութիւնը ունենալու Ռու-
սիոյ, Աւստրիոյ ու Եւրոպայի կողմէ
շատ աւելի ազդու միջամտութիւն մը
յառաջ բերելու: Նախարարը Բե-
րլինի ֆրանսական դեսպանատան
գործակատարին կը գրէ թէ գօմի-
թէններու խռովակութեանը առաջը
առնելու ապահովագոյն միջոցը Մա-
կեդոնիոյ մէջ բարեկարգութիւն մը
ցնելն է. «Կարեւոր է ուրեմն, կը
գրէ Տէլքասէ իր գործակատարին, որ
ֆրանսական ու ուրիշ կառավարութիւն-
ները համաձայնին անյապաղ, գոր-
ծունէութեան հասարակաց կերպի մը
վրայ, որպէս զի պահանջներ գործնա-
կան ու ազդու բարեկարգութիւններ
Այս մասին, ինչպէս մեր Սէլանիկի
հիւպատոսը ցոյց կուտայ, ես յարմա-
րագոյն կը նկատեմ ոստիկանութեան

ու տասնորդի տուրքը հաւաքելու
համար եղած բարեփոխութեանց պէտքը
կրնաք ուրիշ կառավարութեան կար-
ծիքն ալ իմանալ. էականն ատեն
չկորսնցնելն է»:

Տէլքասէ կը գրէ
նաեւ թէ բոլոր պետութեանց մէջ
ընդհանուր համաձայնութիւն մը յա-
ռաջ բերելու աւելի ժամանակի կարոտ
ըլլալով, առայժմ մէկ քանի պետու-
թիւններ ալ կրնան իրենց ջանքերը
միացնելով գիտնում ընել: Մանաւանդ
որ Ռուսիոյ ու Աւստրիոյ գործունէու-
թեան կերպը միւս պետութեանց վրայ
իր ազդեցութիւնը կուեննար:

Վերջապէս, Տէլքասէ կը գրէ թէ,
եթէ Ռուսիան պնդէ պետութեանց
միջեւ ընդհանուր համաձայնութեան
մը վրայ, Ֆրանսա պարտաւոր է իր
բոլոր ջանքերով Ռուսիոյ ոյժ տալ,
«եթէ կարելի է, առաջը առնելու
համար այնպիսի զէպքերու, որոնց
հետեւանքը նոյնքան Ռուսիոյ որքան
Ֆրանսայի համար լուրջ մտահոգու-
թեանց առարկայ ըլլալու են»:

Ինկատեալ 11ին Տէլքասէ իր Բե-
րլինի ֆրանսական գործակատարին կը գրէ
թէ Բարիքի ուրիշ դեսպանը իրեն այ-
ցելութիւն տալով, ըսած է թէ ձարը,
ժանտիւնաւոր վերոգրեալ հեռագրին
պարունակութեանցը, գոհ մնացած է
Դրան վրայ ճնշում բանեցնելու հա-
մար ֆրանսական համեմատելի գործու-
նէութեան:

«Ուրեմն, կը վերջապէս Տէլքասէ,
համաձայնութիւնը երկու զանգիծնե-
րու մէջ գոյացած է ալ»:

Դեկտեմբեր 17ին Վիեննայի ֆրան-
սական դեսպանը Տէլքասէի կը գրէ.
«Յեղափոխութեան իբր միակ շարման
Ռուսիոյ ու Աւստրիոյ մէջ սեղմ հա-
մաձայնութիւնն աւելի երազ մըն էր.
կոյս Լաճնտորֆի Վիեննա ընկերք այ-
ցելութիւնը զայն իրականութեան կը
փոխէ. երկու զանգիծներն ալ համա-
րաշխ գիտնանքներու անհրաժեշտու-
թեանը վրայ համաձայն կը մնային
թէն, բայց գործունէութեան մի-
ջոցները չէին ճշգրտ. ձեռք վանու-
թեան մեր Բեռլինի ֆրանսական
ուղղած հեռագրերը կայսեր հաճու-
թիւնը ընդունեց, ու ոչ միայն վի-
ճարանութեան հողը պատրաստեց,
այլ նաեւ զիւրացուց գործնական ու
հաւաքական ծրագրի մը պատրաստու-
թիւնը, որուն միւս պետութիւններն
ալ ոյժ տային»:

Միւս կողմէ Պուլսոյ ֆրանսական
դեսպանատան գործակատարն ալ կը
գրէ թէ, իր ստացած տեղեկութիւն-
ները, ինչպէս ուրիշ դեսպաններու հա-
սած տեղեկագրերը, ցոյց կուտան
թէ երբէք բռնութիւնները ու կեղե-
քումները, զոր ոստիկանութիւնը ու
կանոնաւոր բանակը կը գործադրեն,
սաստկութեան այս վիճակին հասած

չէին. երկիրը ակօսուած է շրջուն գունդերու երթեկուծութիւններով, որոնք զէնք կը փնտռեն ու բնակիչներու տունները կը մտնեն. ոռւս դեսպանն ալ նոյն մտքով կարծիք կը յայտնէ: Բայց Դեղին Գրքին կարեւորագոյն մասը կը կազմէ Թուրքիոյ վրայ ազդու ճնշում բանեցնելու համար պետութեանց միջեւ գոյացած նոր համաձայնութեան մը պարագաները, զոր առաջիկայ թուով պիտի ներկայացնենք:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՇՈՒՐՁԸ

Թան մասնաւոր խմբագրականի մը մէջ, խօսելով Մակեդոնիոյ խնդրոյն վրայ, Հայաստանի մասին ալ հետեւեալը կըսէ.

...Նոյնքան գործնական՝ որքան խղճմանքի ու մարդկութեան տեսակէտով, անարգարանալի է որ Մակեդոնիոյ խնդիրը Հայաստանի խնդրէն անջատելէն նկատողութեան առնուի: Առանց հաշուելու որ. Անատոլիոյ կոտորածներէն ողջ մնացող զօրախօսները կը թուէին բաւական սուղ կերպով ստացած ըլլալ առաջնութեան իրաւունք մը, ու տեսած էին որ Եւրոպան պահանջած էր Պիւլիի Յերդ յօդուածին ու 1895 Մայիսի Յիշատակագրին անմիջական գործադրութիւնը, — իբր նախնական բարեկարգութեանց, դարմանի ու զգուշութեան միջոց, — ներուի մեզ ըսել թէ չկայ՝ աւելի ճարպիկ քան խղճամիտ գերանադիտութեան մը ձեռնարկը ան. յաջողութեան մատնելու ապահովագոյն միջոց մը, քան խնդիրը սոսկապէս կտոր կտոր ընելով, յաջորդաբար Մակեդոնիոյն Հայաստանի ու Հայաստանը Մակեդոնիոյ գէմ հանելը:

Լ'Առմէնի ամսաթերթին տնօրէնը Տ. Մինաս Չերազ Յունիստի Յին Բարիդի մէջ Հայաստանի ու հայկական խնդրոյ վրայ բանախօսութիւն մը ըրած է. բանա.

խօսը իր վերջաբանին մէջ հետեւեալը ըսած է.

«Դուք հիմա իսկ լսեցիք թէ միջին դարու հայերը ինչ գոհողութիւններ յանձն առած էին Արեւմուտքի ժողովուրդներու կողմէ զրկուած խաչակիրները Արեւելքի մէջ պաշտպանելու համար: Եւրոպան այս բանը պիտի յիշէ. պետութիւնները այսօր Մակեդոնիոյ վիճակին կը շահագորգուին. մենք կը տեսնենք դիւանագէտներ, որոնք ձեռնուան մէջտեղը երկար ճամբորդութեանց կը ձեռնարկեն, որպէս զի այդ տարաբախտ նահանգին ժողովուրդներուն տառապանք պատճառող չարիքներու դարման մը փնտռեն. Թրքական Հայաստանի Մակեդոնիոյն հազար անգամ զօրախօս, իր բաժինը պիտի ունենա՞յ արդեօք այդ բարեկարգողմանց մէջ, որոնց գործադրութիւնը Եւրոպան պիտի պահանջէ: Յիշատակէ՛ք, որուն ազնիւ գործունէութիւնը լայնորէն նպաստեց Կիւտակայն խնդրոյն լուծումին, պիտի ուզէ՞ նա. խաճեռութիւնը ունենալ հայկական խնդրոյն լուծումը ձեռք ձգելու համար: Իմ հայրենակիցներս երախտագիտութեամբ կը յիշատակեն Գլէման ստեղծումը, Անադոլ Յիւստաններու, Ժօնէսներու, Բոէսաններու ու Գիլյոններու անունները, որոնք հիմնեցին «Բոս Արմէնիա» քաջասիրտ թերթը, ու որոնք հայկական խնդրոյն նպաստ վեհանձն քօրակալեցին մը կը ձեռնարկեն: Անոնք կօրհնեն Մ. Տէլքասէի անունը, որ Յիւստանի նաւարածինը ուղարկեց՝ նոր կոտորածներու սպառնալիքին տակ գտնուող Կիլիկիոյ ջուրերուն մէջ, ու հիւ պատուական գործադրանք անուանեց այն. պիտի հայաբնակ վայրերու համար, ուրտեղ անոնց ներկայութիւնը դահիճներուն համար զեկոյց մը ու զհիւստանի համար պահպանութիւն ու երաշխաւորութիւն մըն է: Բայց այս գործունէութիւնը պիտի առնէ՞ աւելի շոյափելի ու աւելի տեսական կերպարանք մը, ու Յիւստան որ Կիլիկիոյ վրայ պատմական իրաւունքներ կը վայելէ, պիտի հաւանի՞ ընել Պէրլիի Յերդ յօդուածին գործադրութեանը համար ինչ որ Ռուսիա այս պահուստինը. քստկը բացած ու զանգնելու վիճակին մէջ տրուած ու բոլորովին ապահովագրուած մուրհակներէն մաս մը առնէ՞ հանած էր ու «կազմակերպութեան» նուիրած էր:

Այս էր բոլորը: Հետեւաբար Սկրու աղան աղաւտ էր ու կը շարունակէր իր գործունէութիւնը:

Յիւստանը գտած էր ու չէր մտածեր:

Է՛հ, վախճաւուն ուրախ էր որ կուսակցական բաժանումը փրկած էր զինքը, թեւ ու թիկունք եղած էր իրեն ու պաշտպանած էր իր շահերը: Համոզուած էր թէ կուսակցական բաժանումը զօրաւոր միջոց մըն էր իր ձեռքին մէջ, զոր երբէք ունեցած չէր: Համոզուած էր նաեւ թէ ներքին ուժը կը ջլատուէր ու Աղային կշիռը նորէն կը ծանրանար:

Ուստի գաղտնի կերպով շահագործելու ժամանակն էր ու շահագործեց այդ ջլատուելու վրայ եղող ուժը:

— Ս'իս, ինչքան կը վախճայի, կը մըմնջէր Նաթանից Սկրու աղան ինքնիքին: Բնաւ մտքէս չէի անցունել թէ հայ եմք, կարելի է միացած գործ մը ընենք, իրարու ձեռք բռնած քալենք ու սկսած նպատակ մը զուլու հանենք...: Շիտակը հին մարդիկ իրաւունք ունէին ըսելու թէ՛ անիծակալ աղք մըն ենք: Ի՛նչ որ է. սա մուրհակներս կարգի գնաւ. յետոյ ամէն բան կարգադրել գիտէ: Վաղը թիւ մուրհակներու օձիքը բռնելու է: Տեսնե՛ք, կի՛ն չեղաւ, անմիջապէս ծախելու է ինչ որ կրնամ գտնել, մէկը, տասը... չպիտի նայիմ... որովհետեւ մեռածներս են որ պիտի կենդանանան: Է՛հ, ի՛նչ ըսեմ սա հողը մանկիք Աւետիսեանին... առ եղաւ

Ջորջ յօդուածին գործադրութեանը համար կընէ: Ահա հարցը զոր այսօր ամէն հայ հայրենասէր սեղանի վրայ կը դնէ, անձկութեամբ մը որուն վրայ գաղափար կազմելու կարող չէ: Եթէ Յիւստ. կառավարութիւնը յաջողի նոյնը ընել հայերուն, ինչ որ ոռւս կառավարութիւնը մակեդոնացիներու ինպատու ընելու ձեռնարկեց, այն ատեն տեւականապէս իրեն յարած պիտի ըլլար Արեւելքի մէջ պաշտպանութիւնը աւելի թիւ մը քան իր կաթողիկէ պաշտպանեալները, ու հայերու երախտագիտութիւնը անսահման պիտի ըլլար:

(Ա. Առմէնի)

Ողբացեալ Իսահակ Ժամհարեանի եւ Պալեօքեանի սպանութեանց առթիւ, Տ. Ա. Արքիարեան իր հանգէսին մէջ հետեւեալ տողերը կը գրէ.

«Այս ոճրագործութիւնները խորին «ցաւ պատճառելու են, ոչ թէ լոկ անոր համար որ սպաննուողները պարտաւճանաչ հայեր են, այլ նաեւ ի միջի «այլոց այն նկատումով ալ որ՝ Անիչ» «խանականութեան հետ չփոխել տա» «յու ծառայութիւնը կը մատուցանեն մեր թշնամիներուն»:

«Վերջին հարուածներն են որ կը «տրուեն, Սեւ օրը՝ 96 օգոստոս 26ին «Պանք օթոմանին մէջ սրտէն դարձնուած Հայկական խնդրին»:

Գրեթէ Երկու տարի առաջ մենք այս սիւնակներուն մէջ կը գրէինք թէ հայերուս զարգացման գէմ մինչ թուրք եւ Ռուս կառավարութիւնները նորանոր արգելքներ կը յարուցանեն, ապրիլ Պարսիկ կառավարութիւնը ու վեհափառ Շահը իր երկրին մէջ հայ ընկերութիւններ կազմելու եւ վարժարաններ հաստատելու դիւրութիւն կեր կընձայնէ: Շահի կառավարութեան այս բարեացակամութեան մենք պէտք է օգտուիլ գիտնալք եւ զգուշանալք շարժարկը գործածել: մեր հայրենիքի օսանմաններուն մօտ այժմ միայն այդ երկիրը կայ մեզ ապաստանարան. գիտնալք նաեւ պարսկահայ մեր եղբայրներուն զարգացումին հոգ տանել, դրամապէս նպաստել եւ այլն: Ուրիշ արտասահմանեան թերթերու մէջ ալ այս իմաստով գրուեցաւ: Բայց

պատճառ... առ էր որ չթողուց ժամանակին գանձելու գանտը...: Չգիտես թէ երկու տարուան մէջ ինչի՞ք դարձուց որ գառնուկի պէս մարդիկ գայլ եղան:

Նաթանից Սկրու աղան իր ապարանքին մէջ նըստած էր եւ այս տեսակ մտածումներով կօրուէր:

Իրիկուն մը, երբ իր ընդարձակ ու հրաշալի պարտէզին մէջ կը շրջապայէր, ահա՛ սպասուէին իրեն իմացուց թէ մէկը կար սրահը, ու կը փափաքէր տեսնել զինքը:

— Վա՛յ... ի՛նչ տեսակ մէկն է, աղջիկ Նաթանի՛կ, հարցուց Սկրու աղան անհամբար շարժումով մը:

— Ի՛նչ գիտեմ, աղա՛, երկայն հասակով մարդ մըն է, պատասխանեց Նաթանիկ զողջալով:

— Ուրիշ ատեն տեսած էիք մեր տունին մէջ:

— Այդ մա՛րդը:

— Հա՛:

— Չէի տեսած:

— Շինակա՛ն է:

— Չէ՛, քաղցրէ է:

Սկրու աղան ա՛լ չչարժանակեց իր հարցումները: Շուտ մի ածապարեց սրահն երթալու, ուր կը սպասէր Ներսէս Արծրունին:

Վախճաւուն իր խորաթափանց աչքը սեւեռեց Ներսէս Արծրունին վրայ ու վերէն ի վար չափելէն ետք,

— Բարով եկած էք, էֆէ՛նաի, ըսաւ կեղծ ձայնով մը:

— Բարի տեսնալք Սկրու աղա, մըմնջեց Ներսէս Արծրունին:

այս ամէնի հակառակ, Պէրլիին անգլիական մամուլին յունուար 7 թուականով տեսէք ինչ կը հաղորդեն:

«Բեթրսպոլիէն հասած կէս պաշտօնական հեռագիրները կիւմանեն թէ Պարսկաստանի հայոց վրդովումը մեծապէս կը սաստկանայ, հայ յեղափոխականներուն կողմէն իրենց զրկուած գործակալատարներուն պատճառաւ: Այս գործակալատարները պարզապէս պաշտօն ունին, Գօմիթէին գրակ չը տուող իրենց հայրենակիցները սպաննել, եւ ամբողջապէս կողոպտել բոլոր ունեցածներն, Հայերը, որոնք այսպիսի աւազակութեանց գէմ ըստ բաւականին պաշտպանուած չեն, դիմում ըրած են ոռւսական հիւպատոսին»:

Հայ Հանդիս իր ընթերցողաց այս լուրը հաղորդելով կը յաւելու.

«Արգարեւ Շահին թէ՛ Պարսկաստանի եւ թէ՛ Եւրոպայի մէջ Հայոց ցոյց տուած այնքան անկեղծ համակրանքին եւ գործնական բարեացակամութեանը, շատ արժանաւոր փոխարինութիւն մըն է, անոր երկիրը զնել այնպիսի վիճակի մը մէջ, որ օտար պետութեան մը միջամտութիւնը հրաւիրելու պէտք տեսնուի»:

ԴՐՕՇԱԿԵԱՆՆԵՐԸ

(Շար. Ասիւ. քիւնէն)

2) Ո՞վ է բազուցի Ենովքը՝ (կեղծ անունով վարդաւ, երբեմն Պաղտասար): Ինք Ժամանակին էն կարող գաշակցական էր Ռուսիայի մէջ. երբ Դրօշակեան Պիւրոյի խորհրդարանութիւնը ու զբաղմունքները տեսաւ, քանիցս բողոքեց, անօգուտ եղան իր բողոքները, ուստի հետեւեալ յայտարարութիւնը ընելով դուրս ելաւ. «Վաշնակցութիւնը աղքատից մըն է, մաքրել չէ կարելի, հապա հեռանալ պէտք է»: Արդէն Պ. Ենովք իբրեւ յեղափոխական յայտ Ռուս կառավարութեան կառնածելի էր. Ռուս կառավարութեան 500 ոսկի խոստացուած էր Ենովքը մատնողին, ահա

Ա. ՇԻՏԱՆԵԱՆ

(49)

ԹԻԱՊԱՐՏԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐԱՐԴ

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ

Այդ խամբա-վախճաւուններու գլուխը կը գտնուէր «Նաթանից Սկրու աղա» անունով մարդ մը, որուն ձեռքը խաղալիք եղած էր ամբողջ Վանի նահանգը:

Ատեն մը կըր կուսակցական բաժանումը չէր տեսնուած, Սկրու աղան իր գլուխը տունին պատուհանէն դուրս հանելու անգամ կը վախճար, եւ մէկզի թողած էր ա՛յն բոլոր մուրհակներն, որոնք մէկին տեղ՝ երկուքը չէր, երեքը չէր, այլ՝ տասը, քսանը: Մէկզի թողած էր զանոնք, որովհետեւ չէր համարձակելը գեղն կրթալու, չէր համարձակելը գանձելու: Գիտե՛ք թէ անհրաժեշտ ձեռք մը կար գեղեցու մէջ:

Բայց բաժանումէն ետքը, տաքցած օձի մը պէս իր գլուխը բարձրացուց ու սկսաւ իր մուրհակները փոխնելու մէջէն դուրս հանել:

Սկրու աղան աղքատէր եղած էր:

Ահա՛ իր դիմակը... իր ամբողջ յաջողութեան միակ ծրարիքը:

Թէ ինչպէ՞ս եղած էր. — երկու բառով պիտի ը-

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԲՕԼԻԹԵԳԻՅԵ

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

Մաքէթոնիատա իսլահաթ իճ-
րաւընա վէ եախօտ իսթիհզամաթ
ինշաաթընա սարֆ իթմէք իշին
Պապը Ալի 300,000 լիրա Ալման
պանգասընտան վէ 100,000 լիրա
թիւթին ընթիսինտէն իսթիգրազ
իթմէկէ չալըշըյօր :

— Սէլանիքտէքի պուկար ա-
ճէնթլէրի՝ հանի գօնսօլսալարը,
վիլայէթին պապը գըթալարընտա
թիւթլէրին իճրա իթմէքտէ օլ-
տըզլարը զատտարըզլարա տալիւր
պէօյիք տէօվէթլէրին գօնսօլսա-
լարընա թափսիլաթլը պիւր րաբօրթ
թափսիլաթ իթմիշլէր տիր. պու-
լար տալիւր էլիլէրէ պիւր րաբօրթ
եազմըշ օլուպ, օնլար տէ վու-
գուի հալը խարիճիէ նէզարէթլէ-
րինէ իսպար իթմիշլէր :

— Մաքէթոնիանըն հազմալը
քէսպի շիտտէթ իթմէքտէ տիր,
իւշ եիւզէ եազըն խրիսթիանլար
պախուսուս գատընլար վէ չօճուգ-
լար, թիւթլէրին թաափալաթըն-
տան գաշուպ, Պուկարիա թօրա-
ղընա կիւրաթլէր, իգտիպ գազա-
պընտա ումուս խրիսթիանլարա գըր-
կըն պաշլանաճաղընտան գօրգու-
լըյօր : Սէլանիքտէ կիւնտիւգ սօ-
գազ օրթալարընտա թիւթ աս-
քըրլէրի մուհաֆազասըզ քիմէսնէ-
լէր իւզէրինէ հիւճա իտէյօլլար :
Պու միլլէթ թէրպիէ գապուլ
իթմէզ, պու տէօվէթ թէէտիպ
վէ թաափալ օլընմազ, վէսէլաժ :

— Սթանպուլ պօղազլարընտան
կէշմէլէրի մուհարրէր օլան տէօրտ
ատէտ րուս հարպ վաբօրլարընըն
իւշիւ պունտան էվվէ կէշիշ օ-
լուպ, տէօրտինճիսի տալի թի-
ճաթէթ վաբօրլարընա մախսուս օ-
լան պանտէրա իլէ էվվէթի կիւն
Չանազգալէտէն կէշուպ Գարա-
տէնիզէ կէլմիշ տիր :

Պու րուս սէֆինէլէրին պօղազ-
լարտան կէշմէլէրի ինկիլիզլէր քշն-
տիլէրինէ տալի մէզուլիլէթ ատտ
իտէրէք, ինկիլիզ էլիսի ինկիլ-
թէրա պանտէրասընը թաշընան
խտիլիլալ վաբօրլարըն կէշմէլէրին
էմր իթտի. վէ իքի խտիլիլալ
զըրհլըսը Չանազգալէտէն կիճէ
կէշտիլէր. գալէլէրտէն ասլա միւ-
մանէաթ կէօսթէրիլմէտի : իշթէ
շու վէճհիլէ պիւր ասըրտան պէրու
էճնէպի հարպ սէֆինէլէրի իշին
գաբալը օլան Սթանպուլ պօղազ-
լարը աշըլմըշ օլտու : Շու հալտէ
տիկէր տէօվէթլէր տալի ալիւր
մէզուլիլէթէ քէնտիլէրին հայիզ
ատտ իտէրէք, իսթէտիլէրի վա-
զըթ հարպ վաբօրլարընը Սթան-
պուլ վէ Գարատէնիզէ կէօնտէրէ-
ճէքլէր. Յրանսա վէ Աստրիա
տէօվէթլէրի հէր հալտէ շու եէնի
սէրպէստիլթտէն իսթիֆատէ իթ-
մէք իսթիլէճէքլէր տիր :

— Գըրմըզը Տէնիզտէ գուրսան-

լար Եէմէն սահիլլէրինէ եազըն
իթալիան պանտէրասը իլէ Մա-
սուալը պիւր կէմիէ հիւճիւմլէ թալ-
ֆէլէրինի վէ մալլէրինի ալուպ
գաշմըշլար տըր :

Իթալիա հիւքիւմլէթի կէմիի վէ
թալֆէլլէրինի սէրպէսթ պըրազ-
տըրմազ վէ միւճիւմլէրի ճէզալա-
մազ իշին թիւթը հիւքիւմլէթինէ
15 կիւն վատէ վէրմիշ տիր. աքսի
հալինտէ իթալիալարը լազըմ կէ-
լէն թէտպիլի էլէ ալաճազլար :

— Մաքէթոնիայա իսլահաթ
գօմիսէրի թալիին օլընմըշ օլան
Հիլմի բաշա՝ աքէր վէ մուհիւմ-
մաթը հարպիէ նազիլ իշին եօլ-
լարըն թամիլինէ վէ քէօբրիւլէր
վէ մաշպուսհանէլէր ինշասընա չա-
լըշմազտա օլուպ, Մարտա գատար
իքմալ իտէճէք իմիշ : իշթէ Սու-
թան Համիտին անլամըշ օլտըղը
իսլահաթ պունլար տըր :

— Մօնասթըր վիլայէթիտէ մու-
գաթէլէ վէ ախըր ինթիգալ մու-
գուաթլարը տէվաթ իթմէքտէ տիր :

— Սէլանիք վիլայէթիտէ չէ-
թէլէրին եէնիտէն պաշ կէօսթէր-
մէքտէ օլտըզլարընը Սթանպուլ-
տան պիլտիլիլլար :

— Պուկարիայա գաշմըշ օլան
մաքէթոնիալարըն մէվէթլէթլէ-
րինէ ազտէթ իթմէլէրի էլին
Պապը Ալի րուս էլիսիլին թէ-
վաթիլթ իթմէսնի թէքլիթ իտէ-
րէք, կիտէլլէրէ ազճէ իլէ հար-
աթ իտէճէլլինի վէ արազի վէրէ-
ճէկինի տալի վաթ իթմիշ :

— Ատրիաթիք տէնիզիտէ պու-
լընան Աստրիա տոնանմասը թիւթ-
քիա սուլարընա կէլմէք իշին եօ-
լա չըգմըշ տըր :

— Պալթիք վէ Գարատէնիզ րուս
տոնանմալարը իլք վուգուաթտա
հարէքթիլ հազըր պուլընմազ ի-
շին լէվազիմաթ վէ մուհիւմաթ
թէտարիք իթմէլէրինէ էմր ալըշ
լար տըր :

— Չէթինէտէն վէրիլէն պիւր
թէլէկրաֆիսմէլին պէյանը իւզրէ,
կէօմիլ գօլճըլարը Ահմէտ Համի
իսթինտէ պիւր քիմէսնի տէրտէթ
իթմիշլէր. պունուս իւզրինտէ
260 մէքթուպ վէ Ալպանիա պէյի
օլմազ իթտաաթընտա պուլընան
Բրէնս Ալտոք Գաթթիթիլին
պիւր թազըմ րէսիմէրի վի գըր-
մըզը գարթալ րէսիմի իլէ մու-
րասսաթ պիւր գաշ պանտէրա պու-
լընմըշ տըր :

ՏԱԼԻԼԻԹԵ

Սապըզ հէլէթի վիւթէլա ազա-
լարընտան Բատալալուվ, իվանշէվ
վէ թօնշէվ ալէհիլիտէ աշըլմըշ
օլան տալանըն մուհաքէմէսի փե-
տըրվար 1տէ պաշլալաճազ տըր :

— Բուսճուգտա Մաքէթոնիալը-
լարտան 6730 քիշի սիլահանմըշ
7 չէթէ Մաքէթոնիայա կիթմէք
հազըրլըղընտա պուլընտըզլարընա
տալի Պապը Ալի մահալին Օս-
մանլը թիւճար վէքիլինտէն ալմըշ

օլտըղը րաբօրթը էլիլէրէ իպրալ
իթմիշ տիր :

Ֆազաթ էլիլէր վէ տիրլուաթ
տալիլէրինտէ պու րաբօրթըն
միւնտէրէճաթընա ինանմալար :

Մ Ա Ր Ո Ք

Այլ Պու Համարանըն օրտուսը
սուլթանըն աքէրլէրինտէն մաղ-
լուպ օլմուշ վէ տաղըլմըշ տըր :
Պու Համարա գաշմըշ վէ անա մէ-
լիլի օլան պազը գապիլէր Մա-
րոք սուլթանընա իթաաթ կէօս-
թէրմիշլէր :

Ֆ Ր Ա Ն Ս Ա

— Թաւն, Օրօղ վէ Բիօ Արմե-
նիա կաղէթալարըն մուհարրիլէ-
րինտէն վէ մէպուս Մ. Յրանսիս
տը Բրէսանսէ՝ Էրմէնիստան վէ
Մաքէթոնիա մէսէլէրի իշին՝
Բանլըմանտա շու կիւնլէրտէ խա-
րիճիէ նազըրընը իսթիլմալ իտէ-
ճէք վէ իլգահաթ իսթէլէքէք ի-
տի : Ֆազաթ սօն հալաթիսէ պի-
նաէն Մ. Բրէսանսէին իսթիլմ-
վապը փետրվար 15ինտէ թէէլիւր
օլընմըշ տըր :

— Հիւքիւմլէթին եէնի գանու-
լարընա կէօրէ մէզուլիլէթ ալուպ
էլիլէթ Յրանսաաա պուլընան Միւ-
րանթիւլար մէքթէպլէրինի աշ-
մազ իշին հիւքիւմլէթտէն իզին.
նամէ րոթէմէքտէ տիրլէր : վիւ-
քէլա րէյսիւր Մ. Գօմպ պու պապ-
տէ գապուլ իթտիլի իսթիտալար-
տան 2200ր րէտտ իթմիշ տիր :

ՎԵՆԵՑՈՒԷԼԱ

Վենէցուէ լասահիլլէրինի Բհաթէ
իտէն իւշ տէօվէթ վէ Մ. Ամ-
րիկա հիւքիւմլէթի պէյնինտէ էլան
իթիլաճի՝ հասըլ օլմաաթը, Մ. Ամրի-
կա էլիլիսի վէնէցուէլայա վէրեալէթ
իթմէք իշին մէզուլիլէթի թէմ-
մէյէ հայիլ օլմալլէ, իւշ տէօվ-
լէթլէրին իսթէտիլլէրի իթիւ-
զաթա գաբը կէլմէքտէ օլտըղը
կիպի, էկէր իթտաալարընա տէ-
վաթ իտէճէք օլուրսալար՝ իշէ միւ-
տալէլէ իթմէմիշ օլան տիկէր
Էվրոքա տէօվէթլէրինի տալի
մէնֆուաթլարընը մուհաֆազասը
իշին միւտալիլէլէ տալէթ իտէ-
ճէկինի վէ պու թարիլլէ մէսէլէ-
նին ումումէն րէյիլէ իհալէ օլը-
նաճաղընը պիլտիլիլլէ տիր :

ՄԻԼԻԹԵԼԻՎԻԹԵ

Բուսիանըն թիւթլարտան գը-
թաաթընտա Անտիճան չէհրինտէ
չէտիտ զէլլէլէ վուգու պուլտը-
ղընը կէշէլլէրտէ եազմըշ րտրգ :
Բէսմէն թապտիք օլընտըղընա կէօ-
րէ, մէզքիւր զէրզէլէտէն Անտի-
տիճանտա 448 քիշի էօլմիւշ 1800
եարէլէնմիշ, քէզա Մարգիւնտա
229 քիշի էօլմիւշ :

— Իթալիանըն խարիճիլէ նա-
զըրը Մ. Բրինէթի 8—10 կիւն-
տէն պէրու խաաթա պուլընըյօր :

— Ալմանիասըն մէքիլիլ մէպու-

սանը չօճուգլարըն չալըշտըրըմա-
սը հազգընտա եէնի պիւր գանու-
նամէ գապուլ վէ թաաթիք իթտի-
իշպու գանուլնամէ մուճէպիլնէ՝
13 եաշընտան աշաղը պուլընան
գըզլար վէ չօճուգլար սապի (ան-
չափահաս) ատտ օլընաճազլար,
քէզա 13տէն եօգարը օլուպ-
տէ մէքթէպէ տէվաթ իտէլլէրէ
ալըն նազարլէ պազըլաճազ տըր :
12 եաշընը իքմալ իթմիշ օլմա-
յանլար հիշ պիւր սանսաթտա վէ
ֆապրիգալարտա չըրազ վէ իշճի
օլմալաճազլար :

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Էրմէնիստան վէ Մաքէթոնիա

Պիւթիւն բարթիլէրէ մէնսուպ
պիւր թաաթ : զէվաթ Էրմէնիստան
վէ Մաքէթոնիա էհալիլէրի լէհիլէ
պէօյիք պիւր միթինկ թէճէմիւր
իտէճէքլէր Բարիստէ փետրվար
11 չարանպա կիւնիւ : Պու իճ-
թիւմանըն պիւրօսը շու աթիտէքի
զէվաթը մէօթէպէրանտան թէէլիւ
օլընաճազ տըր :

Բէյիս՝ Մ. Տէ թուրնէլը Գօնս-
թան. մէպուս տըր :

Բէյիսի սանի՝ Մ. Տընի Գօշէն
վէ Յրանսիս տը Բրէսանսէ, մէ-
պուլար :

Տիկէր պիւր չօգ զաթլար տալի
իւրաթ նոթ գիտէճէքլէր տիր :

— Բուսճուգ թիւթը թիւճալ
վէքիլինի օրատա չէթլէր թէշ-
քիլինի տալի Պապը Ալիէ կէօն-
տէրմիշ օլտըղը րաբօրթըն էսաս-
սըլ օլտըղընը Պուկարիա հիւքիւ-
մէթի Աթալն Պիլիկար թէլէկրա-
ֆը իլէ իլան իթտիլմէքտէն մաա-
տա, մուլթիլիթ պիւր գօմիսթիլէ
օլ պապտէ թէտգիգաթ իճրա իթ-
մէկէ հազըր պուլընտըղընը պիւ-
տիրմիշ տիր :

ԹԻԻՃՃԱՐԻՅԵ

ՎԱՌՆԱ, 25 Յունիս
ՋԱՆԻՐԷ

ՊՈՒՂՏԱԹ	
Վալուս Լիպ. 57-58 հքթ. 9.20/10.40	
Արապա Լիպ. 53-62 հքթ. 9.60 / 10.-	
ԱՐՐԱ,	
Վալուս 100 քիւր 9.80/10.10	
Արապա 45-50 լիպ. հքթ. 6.- / 6.40	
ՋԱՎՏԱՐ	
Վալուս 53 54 լիպ. 7.40/ 7.80	
Արապա 8.- / 8.40	
ՖԱՍՈՒԼԻԱ 100 քիւր 18.- / 24.-	
ԵՈՒԼԱՅ	
Վալուս 100 քիւր 10.20/10.60	
Արապա հէքթ. 5.40/ 5.50	
ՄԻՍԻՐ	
Վալուս լիպ. 56-57 հէք. 8.- / 8.10	
Արապա լիպ. 56-57 հէք. 8.- / 8.40	
ՏԱՐԸ	
Վալուս 100 քիւր 9.60/10.-	
Վալուս մուլթիլէսի ալթուս քը- րանլէ, արապա կիւլմիլլէ, նաթ- լէօն 20.50 ֆրանք :	

ՎԵՍԷԼՈ Հայ. Թատերական
խումբը, առաջնորդութեամբ Ա.
Պէնյիւանի այս երեկոյ իր վերջին
ներկայացումը կուտայ ՍՍՆԳԻՐԱԼ
սրահին մէջ ու վաղը կը մեկնի
Ռուսնուգ :

Одговорникъ Н. Драгулевъ
Печ. на Хр. Н. Войничковъ—Варна